

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

3. maj 2021

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 210 (Alm. del) af 11. marts 2021 stillet efter ønske fra Lars Boje Mathiesen (NB)

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse virkningen på de offentlige finanser (umiddelbart, efter tilbageløb og efter tilbageløb og adfærd) samt virkningen på arbejdsudbud og BNP ved, at økonomisk fripladstilskud fremover beregnes med udgangspunkt i begge forældres indkomst, uagtet hvorvidt de danner fælles husstand eller ej. Forhøjelsen af enlige forsørgers fripladsgrænse skal bortfalde samtidig. Indfasningen skal kun gælde nye forældre (dvs. par uden børn pr. 31. december 2022). Virkningerne ønskes opgjort for 2023-2025, 2030, 2035 og 2040.

Svar

Husstande med børn i dagtilbud og med samlet årsindkomst under 576.800 kr. (2021-niveau) er berettiget til økonomisk fripladstilskud. Årsindkomsten består af personlig indkomst, positiv kapitalindkomst samt aktieindkomst ud over udbytte på op til 5.000 kr. Den økonomiske friplads aftrappes over et interval (den såkaldte fripladsskala) således at familier med årsindkomster under 185.700 kr. er berettiget til fuldt økonomisk fripladstilskud. Husstande med en samlet årsindkomst mellem 185.701 kr. og 189.817 kr. betaler 5 pct. af kommunens dagtilbudstakst, derefter stiger egenbetalingen med ét pct.-point, hver gang den samlede årsindkomst stiger med 4.117 kr., således at husstande med en samlet årsindkomst over 576.800 kr. betaler kommunens fulde takst.

For enlige forsørgere forhøjes indkomstgrænserne med 64.967 kr. Indtægtsgrænserne forhøjes derudover med 7.000 kr. pr. hjemmeboende barn under 18 år ud over det barn, den økonomiske friplads beregnes for.

Der spørges til konsekvenserne af at ændre indkomstgrundlaget for beregningen af det økonomiske fripladstilskud, således at det ikke længere opgøres på baggrund af indkomsten i den husstand, hvor barnet har folkeregisteradresse, men på baggrund af indkomsten for barnets forældre uanset om de bor i samme husstand. Samtidig skal forhøjelsen af indkomstgrænserne for enlige forsørgere bortfalde.¹

Der er i nedenstående opgørelse af beregningstekniske årsager set bort fra indkomster, der ikke er skattepligtige i Danmark, samt fra indkomster fra forældre

---

¹ Der er taget udgangspunkt i barnets juridiske forældre.

bosiddende i udlandet. Der vil således fortsat være tilfælde, hvor det økonomiske fripladstilskud kun beregnes ud fra én enkelt indkomst, fordi den ene forælder er død eller udvandret eller hvor faderskabet af andre årsager er ukendt.²

Det lægges til grund, at der ikke ændres på forhøjelsen af indkomstgrænserne som følge af flere hjemmeboende børn, samt at der ikke ændres på det såkaldte søskendetilskud. Således at det forsat opgøres på baggrund af de børn, der deler husstand.

Samlet set skønnes tiltaget fuldt indfaset at medføre en forhøjelse af egenbetalingen på 800 mio. kr. (2021-niveau), *jf. tabel 1*. Forhøjelsen af egenbetalingen skyldes primært, at indkomstgrundlaget udvides for familier, hvor indkomstgrundlaget tidligere kun har bestået af én indkomst, men også fordi forhøjelsen af indkomstgrænserne for enlige bortfalder. Nogle familier vil dog opleve, at deres egenbetaling falder, fx hvis den forælder, der bor sammen med barnet, har fået en ny partner, som har en højere indkomst end barnets anden forælder.

Tabel 1

Strukturel virkning opgjort på baggrund af den beskrevne indfasning i 2023, 2024 2025, 2030, 2035, 2040 og fuldt indfaset, 2021-niveau

	2023	2024	2025	2030	2035	2040	Fuldt indfaset
Umiddelbart provenu (mio. kr.)	10	70	140	480	740	790	800
Efter tilbageløb (mio. kr.)	10	50	110	370	570	610	620
Virkning på strukturel saldo (mio. kr.)	10	50	110	370	560	600	610
Virkning på strukturelt BNP-niveau (mio. kr.)	0	10	10	40	70	70	70
Arbejdsudbud (fuldtidspersoner)	0	10	10	40	50	80	80

Anm.: Det er beregningsteknisk lagt til grund, at selvfinansierungsgraden af tiltaget i indfasningsperioden er den samme som selvfinansierungsgraden af det fuldt indfasede tiltag. Virkningerne på arbejdsudbud, herunder dynamisk virkning på strukturel saldo og BNP, er således opgjort på baggrund forholdet mellem de dynamiske virkninger og det umiddelbare provenu af det fuldt indfasede tiltag skaleret til det umiddelbare provenu i indfasningsåret.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag

Efter tilbageløb (før adfærd) kan provenuvirkning opgøres til cirka 620 mio. kr. Idet ændringen i beregningsgrundlaget kun skal gælde nye forældre, dvs. par uden børn pr. 31. december 2022, vil tiltaget have en meget lang indfasningsperiode. I det omfang, at der er børn som fødes mere end 17 år efter deres ældste søskende, vil tiltaget først være fuldt indfaset efter 2040. Det er lagt til grund at ændringen gælder for alle par, som ikke tidligere har fået børn sammen, dvs. at selvom forældrene tidligere har fået børn med at andre partnere, er de underlagt de nye regler for opgørelse af indkomstgrundlaget, hvis deres første fælles barn er født efter 31. december 2022.

² Der er i svaret set bort fra børn, som ikke deler husstand med nogen af sine forældre.

Virksomheder på strukturelt arbejdsudbud

Det indgår i Finansministeriets regneprincipper, at ændringer, der påvirker personernes marginalsat, forskelsbeløb og/eller disponible indkomst, vil have en afledt virkning på arbejdsudbuddet. Ændringer i daginstitutionsbetalingen påvirker det opgjorte forskelsbeløb, men indgår ikke i opgørelsen af den disponible indkomst eller i opgørelsen af marginalsatten. På grund af indkomstaftapning af fripladstilskuddet vil ændringer heri imidlertid have en virkning svarende til en ændring i marginalsatten. Tilsvarende må husholdningerne formodes at betragte en ændring i egenbetalingen på samme måde, som hvis initiativet havde påvirket deres (opgjorte) disponible indkomst direkte. De etablerede regnemetoder for opgørelse af arbejdsudbudsvirkninger vurderes således også at kunne anvendes til at skønne over arbejdsudbudsvirkninger af ændringer i egenbetalingen.

Derimod er Finansministeriet ikke i besiddelse af et grundlag for at skønne over en eventuel afledt virkning på børnefamiliernes anvendelse af dagtilbud.

Ændringen i reglerne for opgørelse af det økonomiske fripladstilskud vil blandt andet påvirke erhvervsdeltagelsen som følge af, at tiltaget vil udvide antallet af personer med indkomster, der indgår i en fripladsberegning. Fripladsberegningen for børn af enlige forsørgere, er under de nuværende regler kun baseret på én indkomst. Med tiltaget udvides dette således at indkomsten for den forælder, som eventuelt ikke bor sammen med barnet, også skal indgå i beregningen. Tiltaget vil således give anledning til en negativ deltagelseeffekt, idet tiltaget således udvider antallet af personer, hvor egenbetalingen til dagtilbud indgår i forskelsbeløbet, og på den måde reducere gevinsten ved at være i arbejde.

Ud over erhvervsdeltagelsen vil ændringen i beregningsgrundlaget for økonomisk fripladstilskud også kunne have effekter på timearbejdsudbuddet for dem, som er i beskæftigelse og får deres børn passet i dagtilbud. Den samlede effekt på timearbejdsudbuddet udgøres dels af en indkomsteffekt, dels af en substitutionseffekt. I dette konkrete tilfælde er begge effekter positive. Den positive indkomsteffekt kan tilskrives, at med den (i gennemsnit) øgede egenbetaling skal forældrene arbejde mere for at opretholde samme forbrugsmuligheder. Den positive substitutionseffekt kan tilskrives, antallet som ligger i intervallet for aftrapning af den økonomiske friplads reduceres³, således at tiltaget (i gennemsnit) reducerer den sammensatte marginalprocent. Et gennemsnit der dækker over modsatrettede virkninger, hvor nogen får højere marginalprocent, mens andre får lavere marginalprocent.

Tiltaget vurderes på den baggrund fuldt indfaset at have en lille positiv virkning på arbejdsudbuddet, svarende til cirka 80 fuldtidspersoner, hvorfor den samlede provenuvirkning fuldt indfaset efter tilbageløb og adfærd opgøres til 610 mio. kr. (2021-niveau), *jf. tabel 1*. Forhøjelsen af arbejdsudbuddet vurderes at øge det strukturelle BNP-niveau med cirka 70 mio. kr.

---

³ Som følge af, at flere går fra friplads i aftrapningsintervallet til fuldt aftrappet friplads end der går fra fuld friplads til friplads i aftrapningsintervallet.

Forudsætninger vedr. virkning på arbejdsudbud når forældre ikke deler husstand

Når forældrene ikke deler husstand, er det ikke åbenlyst, at ændringer i egenbetalingen til dagtilbud påvirker værdien af den disponible indkomst hos begge forældre. Det afhænger i princippet af, om forældrene deler egenbetalingen, og hvor stor en andel de hver især betaler. Hvis den ene part ikke bidrager til egenbetalingen til daginstitution, vil denne person ikke opleve det som en ændring i den disponible indkomst, når egenbetalingen ændres, og dermed vil der heller ikke være en sammenhæng med arbejdsudbuddet.

I datagrundlaget er der kun én forælder, der er registreret som betaler, og det er ikke muligt at se, hvordan forældrene deler institutionsbetalingen. I Finansministeriets etablerede regneprincipper tages der udgangspunkt i, at egenbetalingen til dagtilbud betales af den husstand, hvor den forælder, der er registreret som betaler, bor. Bor der evt. en ny partner, som ikke er forælder til barnet, antages det denne persons arbejdsudbud vil afhænge af ændringer i husstandens samlede økonomi, og dermed også egenbetalingen til dagtilbud for alle børn i husstanden.

Der er i ovenstående beregninger lagt til grund, at selvom forældre, der ikke deler husstand, formentlig ikke har fællesøkonomi, så vil begge forældres bidrage daginstitutionsbetalingen. Således forudsættes det, at hvis den ene part ændre sit arbejdsudbud og dermed påvirker egenbetalingen, så vil det påvirke denne parts økonomi én-til-én.

Det svarer til, at den forælder som øger sit arbejdsudbud således at egenbetalingen stiger, vil stå for at betale hele ændringen i egenbetalingen. Det kunne evt. være, hvis en arbejdsløs forælder finder et arbejde, så vil hele ændringen i egenbetalingen indgå i det opgjorte forskelsbeløb, uanset om en del af ændringen i egenbetalingen eventuelt vil blive betalt af den anden forælder. På den måde vil også virkningen på den sammensatte marginalprocent være uafhængig af om forældrene bor sammen eller ej, men alene afhænge af om en ændring i indkomst ændre egenbetalingen.

Det er yderligere beregningsteknisk lagt til grund, at de dynamiske virkninger (arbejdsudbud samt virkning heraf på strukturelsaldo og BNP) af tiltaget i indfasningsperioden er proportionale med det umiddelbare provenu (svarende til en konstant selvfinansieringsgrad) og opgjort på baggrund af forholdet i det fuldt indfasede scenarie.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister